

فهرست

۵	درس اول: زنگ علوم
۸	درس دوم: ماده تغییر می کند
۱۶	درس سوم: رنگین کمان
۲۳	درس چهارم: برگگی از تاریخ زمین
۲۹	درس پنجم: حرکت بدن
۳۷	درس ششم: چه خبر؟ (۱)
۴۶	آزمون نیم سال اول
۴۹	درس هفتم: چه خبر؟ (۲)
۵۵	درس هشتم: کارها آسان می شود. (۱)
۶۳	درس نهم: کارها آسان می شود. (۲)
۷۲	درس دهم: خاک با ارزش
۸۰	درس یازدهم: بکارید و بخورید
۸۶	درس دوازدهم: از ریشه تا برگ
۹۰	آزمون نیم سال دوم (۱)
۹۳	آزمون نیم سال دوم (۲)

كاوشگري

وقتي محيط اطرافمان را با دقت مشاهده كنيم، ممكن است سؤال‌هايي در ذهنمان ايجاد شود و پاسخ آن را پيش‌بيني كنيم (و يا به عبارتي ديگر فرضيه‌سازي كنيم).

نکته براي مشاهده‌ي دقيق بايد از حواس پنج‌گانه (بينايي، چشايي، بويائي، شنوائي و لامسه) استفاده كنيم.

مثال چرا بعضي از فرفره‌هاي چرخان كاغذي ديرتر به سطح زمين مي‌رسند؟

فرفره با بال پهن

فرفره با بال باريك

پيش‌بيني هر چه پهناي بال فرفره‌هاي چرخان كاغذي بيشتري باشد، فرفره ديرتر به زمين مي‌رسد.

براي بررسي پيش‌بيني بايد به صورت زير كاوش كنيم:

الف) چه چيزي را بايد تغيير بدهيم؟

ب) چه چيزي را بايد اندازه بگيريم؟

ج) چه چيزي را **نبايد** تغيير بدهيم؟

درباره‌ي مثال فرفره‌هاي چرخان كاغذي بايد مراحل زير را براي بررسي پيش‌بيني طي كنيم:

الف) بايد پهناي بال فرفره را **تغيير بدهيم** و فرفره‌هايي با پهناي بال متفاوت بسازيم؛ چون مي‌خواهيم ببينيم پيش‌بيني ما درست بوده است يا نه.

ب) بايد **زمان** رهاکردن فرفره‌ها تا لحظه‌ي رسيدن آن به زمين را **اندازه بگيريم**.

نکته هر چه زمان را دقيق‌تر اندازه‌گيري كنيم، مشاهده‌ي ما دقيق‌تر خواهد بود.

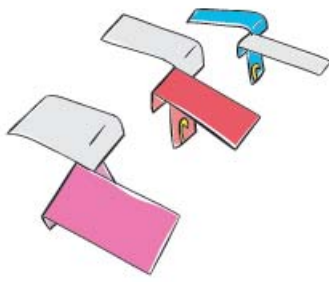
ج) **ارتفاعي** كه از آن‌جا فرفره‌ها را رها مي‌كنيم، **طول دم** فرفره‌ها، **طول بال** فرفره‌ها

و **جنس** فرفره‌ها را **نبايد** تغيير بدهيم.

برای بررسی پیش‌بینی باید **آزمایش** را چندین بار تکرار کنیم و نتایج به دست آمده از هر آزمایش را **یادداشت** کنیم؛ سپس نتیجه‌ی کاوش را بیان کنیم.

زمان فرود آمدن بر حسب ثانیه		شماره‌ی آزمایش
فر فره‌ی (۲)	فر فره‌ی (۱)	
۲ ثانیه	۴ ثانیه	بار اول
۲ ثانیه	۴ ثانیه	بار دوم
۳ ثانیه	۵ ثانیه	بار سوم

مهم در مثال فر فره‌های چرخان کاغذی، فر فره‌ای که بال **پهن‌تری** دارد، **دیرتر** به سطح زمین می‌رسد؛ در نتیجه هر چه بال فر فره **پهن‌تر** باشد، زمان رسیدن آن به سطح زمین **طولانی‌تر** می‌شود.

مهم هر تغییری در فر فره‌ی چرخان کاغذی ایجاد کنیم در زمان فرود آمدن آن تأثیر دارد. مثلاً اگر **طول بال** یا **پهنای بال** فر فره را **کم‌تر** کنیم، یا **گیره‌ی بیشتری** به فر فره آویزان کنیم و یا **وزن کاغذی** که با آن فر فره را می‌سازیم **زیاد** باشد، فر فره **زودتر** فرود می‌آید. با توجه به نتایج به دست آمده در مثال بالا می‌توانیم بگوییم اگر تمام شرایط برای فرود دو چتر باز یکسان باشد، چتر بازی که چتر نجات **بزرگ‌تری** دارد **آهسته‌تر** به سطح زمین می‌رسد.

کاوشگر با دقت اوقات فرود قوت

درس در یک نگاه

مراحل کاوشگری

- الف) مشاهده‌ی دقیق
  - ب) طرح پرسش
  - ج) پیش‌بینی پاسخ (فرضیه‌سازی) ← برای بررسی پیش‌بینی باید بدانیم
  - د) انجام آزمایش و نوشتن نتایج
  - ه) نتیجه‌گیری
- الف) چه چیزی را تغییر بدهیم؟
 ب) چه چیزی را اندازه بگیریم؟
 ج) چه چیزهایی را نباید تغییر بدهیم؟

علوم پنجم - ماجراهای من و درسام

سوالات درس اول

۱- در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

- ۱) پیش‌بینی پاسخ احتمالی به پرسش، _____ نام دارد. (بهبود - ۹۴)
- ۲) هر چه پهنای بال فر فره‌های چرخان بیشتر باشد، فر فره _____ به زمین می‌رسد. (بهبود - ۹۴)
- ۳) آخرین مرحله‌ی کاوشگری _____ است. (توران - ۹۴)
- ۴) هر چه وزن فر فره‌های چرخان کاغذی بیشتر باشد، فر فره _____ به سطح زمین می‌رسد.

۲- درستی یا نادرستی عبارات‌های زیر را مشخص کنید.

- ۱) برای مشاهده‌ی دقیق باید از حواس پنج‌گانه استفاده کنیم.
  - ۲) در شرایط یکسان، هر چه چتر نجات بزرگ‌تر باشد، چتر باز آهسته‌تر به زمین می‌رسد. (کشان - ۹۴)
  - ۳) جنس فر فره در مدت زمان رسیدن فر فره به زمین تأثیر ندارد.
  - ۴) هر چه اندازه‌گیری زمان دقیق‌تر باشد، مشاهده دقیق‌تر می‌شود.
  - ۵) در روش کاوشگری، هر آزمایش کافی است یک بار انجام شود.
- درست / نادرست

